T.C.
DANIŞTAY
SEKİZİNCİ DAİRE

Esas No: 2024/4693

Karar No: 2026/1317

İSTEMİN KONUSU:

... Bölge İdare Mahkemesi.... İdari Dava Dairesinin ... gün ve E:..., K:... sayılı kararının, temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ:

Dava konusu istem:

İstanbul ... Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü Mimari Restorasyon Programı'nda öğretim görevlisi iken, hizmetine ihtiyaç kalmadığından bahisle sözleşmesinin yenilenmeyerek sona erdirilmesine ilişkin ... tarih ve E-... sayılı işlemin iptaline karar verilmesi istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti:

... İdare Mahkemesince verilen... tarih ve E:..., K:... sayılı kararda; davalı idarece eğitim/öğretim dönemi başında yıl bazında yapılan sözleşmelerin yenilenip yenilenmeyeceği noktasında öğrenci sayısı/öğretim elemanı oranı dikkate alınarak değerlendirme yapıldığı, öğrenci sayısının da azalmış olmasının idarece sözleşmenin yenilenmemesine haklı gerekçe oluşturacağı, idarenin bu yetkiyi kadro ve ihtiyaç durumu ile personele ilişkin özel durumları değerlendirerek kullanabileceği, davacıya özel subjektif bir yaklaşımın bulunmadığı, idarece takdir yetkisinin objektif bir şekilde kullanılmadığına yönelik bilgi bulunmadığı dava konusu işlemin geçerli sebeplerle tesis edildiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti:

İstinaf başvurusuna konu kararın hukuka ve usule uygun olduğu ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI:

Davalı üniversite bünyesinde işe başladığı tarihten dava konusu işlem tarihine kadar geçen sürede sorumluluklarının bilincinde bir akademisyen olarak üretkenlikle çalıştığı, görevine son verilmesine sebep olabilecek herhangi bir davranışta bulunmadığı, yenilememe işlemine ilişkin davalı üniversite tarafından pandemi koşulları ve ekonomik zorlayıcı sebepler dayanak gösterilmesine rağmen pandemi döneminde derslerin online olarak aksatılmaksızın sürdüğü ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI:

İstemin reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'IN DÜŞÜNCESİ:

Temyiz isteminin kabulü ile Bölge İdare Mahkemesi kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Sekizinci Dairesince, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY:

Davacı, 15/02/2016 tarihinde davalı Üniversite bünyesinde Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü Mimari Restorasyon Programı'nda sözleşmeli öğretim görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır.

... tarih ve ... sayılı işlemle, Covid-19 hastalığının olumsuz etkileri nedeniyle tasarruf tedbirleri kapsamında davacının hizmetine ihtiyaç bulunmadığı gerekçesiyle sona eren hizmet sözleşmesinin yenilenmeyeceğine karar verilmiştir.

Anılan işlemin iptaline karar verilmesi istemiyle bakılan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 130. maddesinde; çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin Devlet tarafından kanunla kurulacağı, kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumlarının kurulabileceği, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tabi olduğu kuralı yer almaktadır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun Ek 2. maddesinde, "Vakıflar; kazanç amacına yönelik olmamak şartıyla ve mali ve idari hususlar dışında, akademik çalışmalar, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden bu Kanunda gösterilen esas ve usullere uymak kaydıyla, Yükseköğretim kurumları veya bunlara bağlı birimlerden birini veya birden fazlasını ya da bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın, ekonominin ihtiyaç duyduğu alanlarda yüksek nitelikli işgücü yetiştirmek amacıyla, bu Kanun hükümleri çerçevesinde kalmak şartıyla meslek yüksekokulu kurabilir." hükmüne yer verilmiş; Ek 8. maddesinde, vakıfça kurulacak yükseköğretim kurumlarındaki akademik organların, Devlet yükseköğretim kurumlarındaki akademik organlar gibi düzenleneceği ve onların görevlerini yerine getireceği, öğretim elemanlarının niteliklerinin Devlet yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının nitelikleri ile aynı olacağı, hükmü düzenlenmiştir.

Vakıf Yüksek Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "Öğretim elemanları" başlıklı 23. maddesinde ise, "Öğretim elemanlarının seçimi, değerlendirilmesi, seçilenlerin uygun görülen akademik unvanlarla görevlendirilmeleri ve yükseltilmeleri yürürlükteki kanun ve yönetmelik hükümlerine uyularak vakıf yükseköğretim kurumunun yetkili akademik

organlarınca yapılır. ... Vakıf yükseköğretim kurumlarında görev alacak olan akademik ve idari personelin çalışma esasları 2547 sayılı Kanunda devlet üniversiteleri için öngörülen hükümlere tabidir.” kuralı yer almıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Devlet ve vakıf üniversitelerine, ataması uygun görülen veya görülmeyen akademik personelin belirlenmesi ve süresi dolan personelin görev sürelerinin uzatılıp uzatılmaması hususlarında takdir yetkisi tanındığı kuşkusuzdur.

Anayasa ve İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yer alan, idarenin takdir yetkisini kaldıracak şekilde yargı kararı verilemeyeceği kuralı, takdir yetkisine dayanılarak yapılan işlemlerin yargı denetimi dışında kalacağı anlamına gelmemektedir. Bu sebeple, idarenin takdir yetkisinin hukuka uygun kullanılıp kullanılmadığı, idari yargı mercilerince denetlenmektedir.

İdarelere takdir yetkisi tanınan hallerde idarenin bu konuda yargı kararı ile zorlanamayacağı, diğer bir ifadeyle idari işlem niteliğinde yargı kararı verilemeyeceği, ancak bu takdir yetkisinin de mutlak olmayıp, kamu yararı ve hizmet gerekleriyle sınırlı olduğu, takdire dayanan işlemlerin sebep ve maksat bakımından yargı denetimine bağlı bulunduğu hususu açık ise de, idarenin bu takdir yetkisinin denetiminde; görevin niteliği, hizmet alanı, gizliliği, özel durumu gibi şartların kamu yararı da gözetilerek değerlendirileceği tartışmasızdır.

Üniversitelerde görev yapan akademik personelin, görev sürelerinin uzatılmamasına ilişkin işlemlerde, gerekçelerin somut bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir. Aksi durumda sadece davalı idarelerce belirtilen ve soyut iddiaların ötesine geçmeyen beyanlara göre tesis edilen işlemin hukuka uygun olduğuna karar verilmesi idari yargılamadaki yazılı yargılama usulü ilkesine de aykırı olacağı açıktır.

Yukarıda alıntısına yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, Anayasa'nın 130. maddesinde akademik personele bilimsel özgürlük, serbestçe araştırma ve yayın yapabilme, eğitim ve öğretimi özgürlük ve güvence içinde sürdürebilme hak ve yetkilerinin tanındığı, bu kapsamda akademik personelin sözleşmesinin esaslı bir neden gösterilmeden feshedilmesini veya yenilenmeyeceğini öngören bir işlemin akademik personellerin bilimsel özgürlüğünü, mesleki güvencesini zedeleyeceği, Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "Öğretim elemanları" başlıklı 23. maddesinde; vakıf yükseköğretim kurumlarında görev yapan akademik ve idari personelin çalışma esaslarının, 2547 sayılı Yasa'da devlet üniversiteleri için öngörülen hükümlere tabi olduğunun belirtildiği, vakıf yükseköğretim kurumlarında görev alan akademik personelin mesleki güvenceleri ile devlet yükseköğretim kurumlarında görev alan akademik personelin mesleki güvenceleri arasında ayrım yapılmadığı ve bu yönden bilimsel özerklik ilkesine uygun bir düzenleme yapıldığı görülmektedir.

Uyuşmazlıkta, davalı üniversitenin Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle 01/04/2020 tarihinde kısa çalışma uygulamasına geçtiği, bu kapsamda akademisyenlerin ders yükü ve idari görev durumlarına göre değerlendirme yapıldığı ve aktif görevi bulunmayan akademik personelin fesih yasağı uyarınca ücretsiz izne ayrıldığı, ders yükü-aktif görevi olan akademik personelin ise kısa çalışma uygulaması kapsamında online eğitime devam ettiği, davacının da online eğitim veren öğretim görevlileri arasında bulunduğu, kısa çalışma dönemi ile dava konusu işlemin tesis edildiği tarihe kadar olan sürede

Mimari Restorasyon programında 7 ders verdiği, davacının hizmetine ihtiyaç bulunmadığını ortaya koyacak herhangi bir bilgi ve belgenin davalı idarece dava dosyasına sunulmadığı, davacının kadrosunun gerektirdiği görevleri yerine getirmediğine veya görevinde başarısız veya yetersiz olduğuna ilişkin herhangi bir tespitin de bulunmadığı görülmekte olup, dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, davalı idare savunmasında Mimari Restorasyon ikinci öğretim (İÖ) programının 04/06/2020 tarihinden itibaren kapatıldığı, davacının ilgili bölümde çalıştığı belirtilmekte ise de; davacının kadrosunun Mimari Restorasyon programında olduğu, dosya içerisinde yer alan 05/04/2019 tarihli izin yazısında davacının Mimari Restorasyon program başkanı olarak belirtildiği, programın ikinci öğretimi kapandığı halde birinci öğretimde eğitimin devam ettiği, dava konusu işlemin tesisinden sonra Mimarlık ve Şehir Planlama bölümü öğretim görevlisinin, davacı yerine Mimari Restorasyon program başkanı olarak atandığı ancak, hizmetine ihtiyaç bulunmayan personelin hangi kriterlere göre seçildiğinin objektif kriterlerinin belirtilmediği, davacı yerine atanan akademik personelin seçimine ilişkin somut gerekçe veya davacının başarısızlığına ilişkin somut bilgi ve belgenin dosyaya sunulmadığı, hakkında devam eden bir disiplin soruşturmasının veya tesis edilmiş bir disiplin cezasının da bulunmadığı görülmekte olup, davacının kadrosunun birinci öğretim programında olmasına rağmen ikinci öğretim programının kapatılması nedeniyle ilişiğinin kesilmesine ilişkin işlemde bu yönüyle de hukuka uyarlık bulunmadığı anlaşılmıştır.

Diğer yandan, dava konusu işlemin tesisinden sonra verilen 24/03/2022 tarihli akademik kadro ilanında Mimari Restorasyon programı için doktor öğretim üyesi kadrosuna da yer verildiği dolayısıyla ilgili alanda çalışacak akademik personel ihtiyacının bulunduğu görülmekle, davalı idarenin davacının hizmetine ihtiyaç kalmadığı yönündeki savunmasına bu yönüyle de itibar edilmemiştir.

Bu durumda, davacının sözleşmesine gerekçe olarak gösterilen hususların sözleşme yenilememeye gerekçe oluşturamayacağı, davacının akademik yönden yetersizliği de davalı idarece ortaya konulamadığı görüldüğünden, davacının sözleşmesinin yenilenmemesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. 2577 sayılı Kanun'un 49. maddesine uygun bulunan temyiz isteminin kabulüne,

2. ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ...gün ve E:..., K:... sayılı kararının BOZULMASINA,

3. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın yukarıda belirtilen Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesine gönderilmesine,

4. Kesin olarak 04/03/2026 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY :

(X)- İdareye; sözleşmeli personel çalıştırıp çalıştırmama veya sözleşmesi sona eren bir personelin sözleşmesini yenileyip yenilememe konusunda takdir hakkı tanındığında tartışma bulunmamakta, takdir hakkının kamu yararı ve hizmet gerekleri doğrultusunda

kullanılacağı hususu ise yargısal içtihatlarla istikrarlı şekilde gözetilmektedir. Kimi hukuk yazınında ve yargı kararlarında; idarenin sözleşme yenilememe yönünde tesis ettiği işlemler ile devam eden bir sözleşmenin feshine yönelik işlemler arasındaki nitelik farkı gözetilmeksizin, sözleşme yenilememe işlemlerinde de idarenin kullandığı takdir yetkisinin kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun kullanıldığının, idarece ispat edilmesi yani somut delillerle ortaya konulması gerektiği ifade edilmektedir. Oysa, devam eden bir sözleşmenin feshi işleminde idarenin, feshin haklılığını ispat etmek diğer bir anlatımla sözleşmenin niçin feshedildiğini somut gerekçelerle ortaya koymak zorunluluğu bulunmasına karşın, süresi bitmiş bir sözleşmenin yenilenmemesi konusunda idareye ispat külfeti yüklemek yani sözleşmenin niçin yenilenmediğinin somut gerekçelerle ortaya konulmasını beklemek ya da mahkeme kararlarıyla idareyi sözleşme yenilemeye zorlamak, kanun koyucunun idareye tanıdığı takdir yetkisini büsbütün ortadan kaldırma, her nasılsa bir defa sözleşme imzalayan bir kişinin disipliner sonuç doğuran bir eylemde bulunmadığı ve bu eylemin soruşturma raporuyla tespit edilmediği sürece sözleşmesinin yargı kararıyla mütemadiyen yenilenmesini sağlama sonucunu doğuracaktır.

Öte yandan sözleşme ilişkisinin başlangıcında ilgililer tarafından sözleşmenin süreli olduğu ve sürenin bitiminde kendiliğinden ortadan kalkacağı bilinmekte olup, sözleşmesinin devamı konusunda haklı bir beklenti oluştuğundan da söz edilemez.

Yapılan açıklamalar çerçevesinde, davacının süresi biten sözleşmesinin yenilenmeyeceğinin bildirilmesi şeklinde tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık görmediğimizden aksi yönde oluşan çoğunluk kararına katılamıyoruz.